

Sygn. akt IA Ca 2267/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Hanna Muras

Sędziowie SA Robert Obrębski (spr.)

SO (del.) Eliza Nowicka - Skowrońska

Protokolant: Weronika Trojańska

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2015 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa R. Ż.

przeciwko (...) Bank (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W.

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 23 stycznia 2013 r., sygn. akt XXIV C 1106/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie drugim w części oraz w punkcie trzecim w ten sposób, że :

a. nakazuje (...) Bank (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W. sporządzenie i przesłanie na adres zamieszkania R. Ż., listem poleconym, w terminie do dnia 16 grudnia 2015 r., podpisanego przez uprawnionych reprezentantów oświadczenia o treści:

„ W wykonaniu wyroku z dnia 10 grudnia 2015 r., wydanego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie IACa 2267/15, (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. – jako następca prawny S. A. (SA) w P. oddział w Polsce - przeprosza Pana R. Ż. i wyraża ubolewanie za naruszenie jego dóbr osobistych, w tym godności, oraz narażenie na przykrości i niezasadne rozczarowania w związku z błędnym przetwarzaniem danych osobowych R. Ż. w Biurze (...) S.A. ” ;

b. znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty procesu;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. znosi wzajemnie między stronami koszty procesu w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym;

IV. nakazuje (...) Bank (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W. uiszczenie:

a. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwoty 180 (sto osiemdziesiąt) zł tytułem części nieuiszczonej opłaty od apelacji;

b. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie kwoty 180 (sto osiemdziesiąt) zł tytułem części nieuiszczonej opłaty od skargi kasacyjnej.

Robert Obrębski Hanna Muras Eliza Nowicka - Skowrońska

Sygn. akt IA Ca 2267/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 25 lipca 2011 r., skierowanym przeciwko S. A. w P.. Oddział w Polsce, R. Ż. domagał się zasądzenia od pozwanej na swoją rzecz zadośćuczynienia w kwocie 5850 zł i odszkodowania w wysokości 4200 zł wraz z odsetkami od 17 września 2010 r. tytułem naprawienia krzywdy i szkody wynikającej z naruszenia przez stronę pozwaną prawa, w tym dóbr osobistych powoda, z szczególności godności oraz prywatności, w związku z zaniechaniem usunięcia danych o zadłużeniu powoda z Biura (...) spółki akcyjnej (BIK) po całkowitym spłaceniu przez powoda niewielkiego zadłużania wobec pozwanej, która pozostawiając informacje o niespłaceniu przez powoda zlikwidowanej karty kredytowej, czyli naruszając swoje obowiązki, doprowadziła do sytuacji, w której w połowie 2010 r. powód nie mógł wykazać swojej zdolności kredytowej niezbędnego do tego, aby poprzez pożyczkę w innym banku, powód mógł sfinansować planowany zakup sprzętu komputerowego, zobowiązanie do nabycia którego wynikało z zawarcia przez powoda umowy przedwstępnej i wpłacenia zadatku w kwocie 1000 zł. Pozostała część ceny w kwocie 4000, uznanej przez powoda za straconą korzyść, została zaliczona do odszkodowania wskazanego w pozwie z kosztami korespondencji, opłatą za raport z BIK, kosztami reklamacji i usługi prawniczej.

Pismem z dnia 31 stycznia 2012 r., powód rozszerzył żądanie pozwu w ten sposób, że domagał się nakazania stronie pozwanej umieszczenia, na własny koszt, w widocznym miejscu, na stronie (...) lub (...).pl albo też www(...) nieokreślonych przeprosin za naruszenie dóbr osobistych powoda, jak też przesłania przeprosin w formie pisemnej na adres powoda.

Strona pozwana wnosila o oddalenie powództwa. Nie kwestionując faktu ujawnienia powoda w BIK również po spłaceniu karty kredytowej, przyznając również, że stosowne informacje mogły zostać usunięte wcześniej, pozwana z drugiej strony wskazała, że wniosek powoda o ich usunięcie został załatwiony pozytywnie niezwłocznie. Zaprzeczała, aby naruszyła dobra osobiste powoda oraz by była odpowiedzialna za pokrycie niezapłaconej ceny za komputerowy sprzęt, którego powód nie nabył, mimo że po usunięciu danych z BIK, mógł wykazać swoją zdolność kredytową.

Wyrokiem z dnia 23 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 100 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów uzyskania przez powoda raportu z BIK, korespondencji i złożenia reklamacji. W dalszym zakresie, dotyczącym pozostałej części odszkodowania, całości zadośćuczynienia i nakazania stronie pozwanej przeproszenia powoda, powództwo zostało oddalone. Dopatrując się naruszenia przez pozwaną obowiązku związanego z usunięciem informacji z BIK o zadłużeniu powoda, który został uznany za czyn niedozwolony z art. 415 k.c., Sąd Okręgowy uznał, że poniesienie przez powoda pozostałych elementów szkody opisanej w pozwie, w tym zwłaszcza nieuzyskanie korzyści w wielkości odpowiadającej niezapłaconej części ceny za sprzęt komputerowy, który nie został przez powoda nabyty w połowie 2010 r., nie pozostawało w związku przyczynowym z naruszeniem przez stronę pozwaną obowiązku usunięcia z BIK danych o spłaceniu przez powoda, w dniach 8 i 12 lutego 2010 r., kredytu konsumpcyjnego odnawialnego w kwocie 287,63 zł, przy zaciągnięciu którego, umową z dnia 6 czerwca 2008 r., na rzecz powoda została wystawiona karta płatnicza Aura M. E. przez pozwany bank, któremu, pismem z powoda z 28 grudnia 2009 r., zostało złożone oświadczenie o wypowiedzeniu umowy dotyczącej dalszego korzystania ze wskazanej karty kredytowej. Delikt ze strony pozwanej nie został natomiast uznany przez Sąd Okręgowy za takie działanie, które naruszałoby dobra osobiste powoda. Według Sądu Okręgowego, informacje zawarte w BIK nie wpływają na sposób postrzegania człowieka w społeczeństwie z punktu widzenia moralnego. Nieusunięcie z BIK nieaktualnej informacji o długu powoda w kwocie 270 zł i posiadaniu limitu kredytowego w kwocie 4900 zł, nie można było uznać, według Sądu Okręgowego, za naruszenie czci powoda. Nawet przyjęcie innego stanowiska, jak uznał Sąd Okręgowy, nie dawałoby podstawy od uwzględnienia powództwa przez zasądzenie na rzecz

powoda zadośćuczynienia przewidzianego art. 448 k.c. z powodu niewykazania przez zainteresowanego krzywdy i niezwłocznego usunięcia tych danych przez stronę pozwaną po zgłoszeniu reklamacji przez powoda. W dniu 17 września 2010 r., jak ustalił Sąd Okręgowy, informacja została bowiem usunięta. Powód mógł więc wykazać swoją zdolność kredytową i sfinalizować planowany zakup sprzętu komputerowego. O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł zgodnie z art.102 k.p.c. Powód nie została bowiem obciążony kosztami poniesionymi przez pozwaną.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł powód. Zaskarżył ten wyrok w części oddalającej powództwo. Zarzucił Sądowi Okręgowemu przede wszystkim pominięcie istotnych faktów dotyczących związku przyczynowego i wymiaru doznanej szkody oraz naruszenia obowiązków ze strony pracowników pozwanego banku. Apelacja została ponadto oparta na zarzucie naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 5, art. 213, art. 216 i art. 233 k.p.c. przy ocenie znaczenia poszczególnych dowodów, przekroczenie reguł dowodowych i zasad działania Sądu Okręgowego wobec powoda. Podniesione ponadto zostały również zarzuty naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 23 i 24 k.c. przez bezpodstawne uznanie, że działania pozwanej nie naruszały dóbr osobistych powoda i nie były źródłem doznania przez skarżącego krzywdy, która powinna zostać naprawiona przez uwzględnienie żądania o zasądzenia zadośćuczynienia i nakazanie pozwanej przeproszenia powoda. Apelacja została także oparta na zarzutach naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 415, art. 471 k.c., prawa bankowego, art. 23 ust. 1 pkt 5 i art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych. Powołując się na pominięcie przez Sąd Okręgowy dobrych obyczajów, które zostały naruszone przez pozwaną, interesów powoda jako konsumenta oraz zasad współżycia społecznego, powód wnosił o zmianę punktu drugiego wyroku Sądu Okręgowego poprzez uwzględnienie powództwa w oddalonej jego części oraz nieobciążanie powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2013 r., wydanym w sprawie IA Ca 832/13, Sąd Apelacyjny oddalił apelację i zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1170 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich, który działał w tym zakresie w interesie powoda.

W wyniku uwzględnienia złożonej skargi kasacyjnej, wyrokiem z dnia 11 lutego 2015 r., wydanym w sprawie I CSK 868/14, Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 19 listopada 2013 r. w zakresie roszczenia niemajątkowego o nakazanie i w tej części przekazał sprawę od ponownego jej rozpoznania i rozstrzygnięcia przez Sąd Apelacyjny o kosztach postępowania kasacyjnego.

Podczas ponownego rozpoznawania tej sprawy przez Sąd Apelacyjny ujawniona została okoliczność zawarcia przez strony pozasądowej ugody co do roszczeń majątkowych związanych z okolicznościami podanymi jako podstawa faktyczna roszczeń majątkowych oraz niemajątkowych, których powód w tej sprawie dochodził. Ustalono również zostało, że wskutek przekształcenia, strona pozwana nie działa obecnie jako oddział banku zagranicznego, lecz jako spółka akcyjna prawa polskiego. Podczas rozprawy apelacyjnej przeprowadzonej w dniu 26 listopada 2015 r. podane również zostało, że strony internetowe, które powód powoływał w piśmie z dnia 31 stycznia 2012 r., są nieaktualne. Powód nie zaprzeczył temu stwierdzeniu strony pozwanej, również w okresie pomiędzy datą rozprawy a dniem ogłoszenia wyroku. W pozostałym zakresie obie strony podtrzymywały swoje stanowiska. Pismem z dnia 28 czerwca 2015 r., powód sprecyzował treść oświadczenia stanowiącego przeprosiny, którego dotyczyło żądanie niemajątkowe, zgłoszone przez powoda w piśmie procesowym z dnia 31 stycznia 2012 r. W piśmie procesowym z dnia 12 listopada 2015 r. strona pozwana wystąpiła z propozycją zawarcia przez strony ugody co do roszczenia dotyczącej przeproszenia powoda przez pozwaną. Skarżący nie zajął jednak w tym zakresie stanowiska.

Po ponownym rozpoznaniu tej sprawy, Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie w przeważającym zakresie, który dotyczył żądania o udzielenie powodowi ochrony niemajątkowego wywołanej naruszeniem dóbr osobistych powoda, w tym przede wszystkim godności, prawa do prywatności i autonomii jednostki, które zostały naruszone wskutek zdarzeń opisanych w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego. Ich przebieg nie budził żadnych wątpliwości. Nie był sporny pomiędzy stronami i został prawidłowo ustalony przez Sąd Okręgowy, którego ustalenia zostały przyjęte za podstawę orzeczenia o zasadności apelacji także

po ponownym jej rozpoznaniu przez Sąd Apelacyjny, jednakże tylko w granicach, w jakich wskutek uchylecia przez Sąd Najwyższy, wyrokiem z 11 lutego 2015 r., wydanym w sprawie I CSK 868/14, wyroku Sąd Apelacyjny z dnia 19 listopada 2013 r., IA Ca 823/13, sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia przez Sąd Apelacyjny o kosztach postępowania apelacyjnego.

Wskazać więc w pierwszej kolejności należy, że zakresem ponownego rozpoznania tej sprawy objęte było wyłącznie roszczenie niemajątkowe, które dotyczyło nakazania pozwanej przeproszenia powoda w sposób określony w piśmie procesowym z dnia 31 stycznia 2012 r. Zakres ponownego rozpoznania tej sprawy nie obejmował natomiast roszczeń majątkowych, które zostały w tej sprawie prawomocnie oddalone, ostatecznie wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 19 listopada 2013 r., wydanym w sprawie IA Ca 832/13. Poza zakresem ponownego rozpoznawania tej sprawy pozostawały więc roszczenia majątkowe, które nie zostały uwzględnione przez Sąd Okręgowy. Na etapie ponownego rozpoznawania tej sprawy, żadnego znaczenia nie miało więc zawarcie przez strony pozasądowej ugody dotyczącej roszczeń majątkowych, których powód dochodził w prawomocnie zakończonej części tego postępowania. Przyjęcie na siebie przez stronę pozwaną odpowiedzialności majątkowej w wymiarze jeszcze większym niż kwota zasądzona przez Sąd Okręgowy, nie miało więc żadnego wpływu na dopuszczalność ponownego rozpoznawania sprawy przez Sąd Apelacyjny, ani też na ocenę zasadności apelacji w części dotyczącej roszczenia niemajątkowego o nakazanie pozwanej przeproszenia powoda. Powołana ugoda nie dotyczyła bowiem roszczenia niemajątkowego, które powód dochodził w tej sprawie od złożenia pisma procesowego z 31 grudnia 2012 r.

Pozostając w granicach przedmiotu postępowania apelacyjnego, który obejmował wyłącznie żądanie o nakazanie pozwanej przeproszenia powoda, Sąd Apelacyjny miał obowiązek przede wszystkim uwzględnić stanowisko, które wynikało z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2015 r., I CSK 868/14. Podane w nim oceny oraz argumenty były bowiem nawet formalnie wiążące dla Sądu Apelacyjnego, stosownie do art. 398²⁰ k.p.c. W powołanym wyroku Sąd Najwyższy przedstawił gruntowną ocenę prawną niewątpliwego naruszenia przez pozwaną obowiązku usunięcia z BIK nieaktualnych informacji o długi powoda i skutków zaniechania niezwłocznego podjęcia stosownego działania, ocenianych poprzez obowiązujące standardy związane z ochroną dóbr, które obejmowały godność powoda związaną z przestrzeganiem podstawowych zasad związanych z koniecznością spłacania zobowiązań przez powoda jako klienta banku, prawo do prywatności, polegającej na konieczności nieprzekazywania innym podmiotom mającym dostęp do BIK nieaktualnych danych dotyczących zadłużenia powoda, mających wpływ na wiarygodność powoda jako uczestnika obrotu korzystającego z usług bankowych, który ma pełne prawo do tego, by w opinii potencjalnych kredytodawców był uważany za osobę wiarygodną, solidnego kontrahenta, który spłaca swoje zobowiązania. Szerokie spojrzenie Sądu Najwyższego na ochronę dóbr osobistych osób, które korzystają z usług bankowych, w tym powoda, jak również na skutki zdarzenia polegającego na zaniechaniu niezwłocznego usunięcia nieaktualnych danych z BIK, było więc dla Sądu Apelacyjnego wiążące i powodowało, że zasadności powództwa o niemajątkową ochronę wskazanych przez Sąd Najwyższy dóbr osobistych powoda nie mogły podważać argumenty, na które powoływała się w tej sprawie strona pozwana. Nie miało więc znaczenia dla oceny powództwa, że powód wyraził zgodę na ujawnienia swoich danych w BIK przy zawarciu umowy kredytu odnawialnego, z którym związane było wystawienie oraz możliwość korzystania z karty kredytowej, która była obciążana przed złożeniem przez powoda oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy, pismem z dnia 28 grudnia 2009 r., ani też to, że przed spłaceniem przez powoda niewielkiego zadłużenia, w dniach 8 i 12 lutego 2010 r., umieszczenie informacji o tym zadłużeniu w BIK było uzasadnione i objęte został zgodą ze strony powoda. Istotnego znaczenia nie mogła mieć również okoliczność, że na wniosek powoda z dnia 31 sierpnia 2010 r., strona pozwana podjęła stosowne czynności i w dniu 17 września 2010 r. nieaktualne dane zostały usunięte. W okresie kilku miesięcy w BIK ujawnione były bowiem nieaktualne dane, które mogły podważać wiarygodność powoda jako uczciwego klienta banków. Mogły być odbierane w sposób wskazujący na nieposzanowanie przez pozwaną dóbr osobistych powoda, jak godność, dobre imię i prawo do poszanowania danych o charakterze prywatnych, stanowiących dane osobowe powoda. Zaniechanie podjęcia przez pozwaną działania, które powinno mieć na celu ochronę tych dóbr, było więc w efekcie ich naruszeniem. Za uzasadniony należało więc uznać zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 23 i 24 k.p.c. poprzez oddalenie zasadnej części powództwa opartego na drugim z tych przepisów. Składając ponadto propozycję zawarcia ugody sądowej co do roszczenia niemajątkowego, rozpoznawanego ponownie przez Sąd Apelacyjny, w piśmie z dnia 12 listopada 2015 r., pozwana uznała w istocie to roszczenie, jak

też treść przeprosin, która została zaproponowana przez powoda dopiero w piśmie z dnia 28 czerwca 2015 r., w wykonaniu zobowiązania nałożonego na powoda podczas rozprawy, przeprowadzonej przed Sądem Apelacyjnym w dniu 19 czerwca 2015. Wówczas bowiem zostało dostrzeżone, że w piśmie z dnia 31 grudnia 2012 r., ani też w dalszym toku postępowania, powód nie podał treści przeprosin, których żądał o pozwaną. Ostatecznie treść tego oświadczenia została zgodnie zaproponowana przez obie strony w powołanych pismach procesowych, które zostały złożone na etapie ponownego rozpoznawania tej sprawy przez Sąd Apelacyjny. W uzgodnionej przez strony treści, przeprosiny zostały więc uwzględnione w wyroku, którym został zmieniony punkt drugi wyroku Sądu Okręgowego, ze zmianą związaną z koniecznością zaznaczenia, że pozwana, na którą nałożony został obowiązek złożenia tego oświadczenia, jest następcą prawnym strony pierwotnie zobowiązanej. W toku procesu działający w Polsce oddział banku zagranicznego został bowiem przekształcony w spółkę akcyjną prawa polskiego. Przejście na pozwaną obowiązku polegającego na przeproszeniu powoda nie było jednak kwestionowane. Uwzględnienie apelacji w podanej części, uzasadniało także wzajemne zniesienie kosztów postępowania przed Sądem Okręgowym. W tej sprawie chodziło przede wszystkim o zasadę odpowiedzialności pozwanej wobec powoda z art. 24 k.c. W sytuacji, gdy tylko część powództwa została uwzględniona, przy braku podstaw do kwotowego wyliczenia zasadnej części roszczenia o ochronę niemajątkową, nie było w tym wypadku podstaw do stosunkowego rozliczania kosztów procesu poniesionych przez obie strony w postępowaniu przed Sądem Okręgowym.

Rozważania wymagała więc tylko forma przeproszenia powoda, który żądał zamieszczenia sprecyzowanego żądania na stronach internetowych, które podał w piśmie z dnia 31 grudnia 2012 r. oraz jego przesłania na własny adres. Uwzględniając wszystkie okoliczności tej sprawy, w tym informacje podane przez pozwaną podczas ostatniego terminu sprawy, Sąd Apelacyjny uznał, że na uwzględnienie zasługuje tylko żądanie dotyczące przesłania przeprosin na adres powoda. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie było natomiast podstaw do nakazania pozwanej zamieszczenia treści przeprosin na którejkolwiek stronie podanej w powołanym piśmie powoda. Przeciwno zasadności tej części żądania przemawia twierdzenie, że żadna z tych stron nie jest aktualna. Powód nie podnosił bowiem innych twierdzeń. Pierwszy z adresów podanych w piśmie z 31 grudnia 2012 r. trudno jest w ogóle powiązać z działaniem strony pozwanej. Trzeci adres wiązał się z działalnością zlikwidowanego oddziału zagranicznego banku, który został przekształcony w spółkę akcyjną prawa polskiego. Drugi z kolei adres odnosił się do strony Biura (...) S.A., czyli podmiotu trzeciego. Nie zostało natomiast w tej sprawie podniesione, ani wykazane przez powoda, że banki wprowadzające informacje do systemu obsługiwanego przez wskazany podmiot trzeci, mogą wprowadzać własne dane, w tym oświadczenia kierowane do swoich klientów, na stronę prowadzoną dla wskazanego podmiotu, jak też że na jej stronie publikowane są oświadczenia takie jak przeprosiny. W ocenie Sądu Apelacyjnego, podane argumenty w pełni przemawiały za ograniczeniem ochrony, której należało udzielić skarżącemu w tej sprawie, do nałożenia na pozwaną obowiązku przeproszenia powoda poprzez sporządzenie i przesłanie na adres zamieszkania R. Ż., listem poleconym, w terminie do 16 grudnia 2015 r., tekstu oświadczenia stanowiącego przeprosiny, podpisanego przez uprawnionych reprezentantów pozwanej spółki. W pozostałym zakresie, dotyczącym publikacji oświadczenia w stronach internetowych wskazanych przez powoda w piśmie z dnia 31 grudnia 2012 r., apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie. Aktualności wskazanych stron nie została bowiem wykazana w tej sprawie. Z podanych względów wzajemnemu zniesieniu podlegały również koszty postępowania apelacyjnego oraz kasacyjnego, stosownie do art. 100 in principio k.p.c.

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, należało też nałożyć na pozwaną obowiązek uiszczenia na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwoty 180 zł tytułem połowy nieuiszczonej opłaty od apelacji powoda, oraz na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie kwoty 180 zł tytułem połowy również nieuiszczonej opłaty od skargi kasacyjnej Rzecznika Praw Obywatelskich.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów i art. 386 § 1 k.p.c., w zakresie zaś, w którym apelacja została oddalona – zgodnie z art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.

Robert Obrębski Hanna Muras Eliza Nowicka-Skowrońska